

Midden op de Oosterschelde

De Rijnland III, dat is Oosterscheldeduiken op een andere manier. Geen dijken om je tanden op stuk te bijten, maar lekker lui van boord springen. We komen op maagdelijke plekken die vanaf de kant met geen mogelijkheid zijn te bereiken.

Het is laag water en de duikers aan boord van de Rijnland III maken midden op de Oosterschelde een duik in een geultje. Het draagt de naam Boomkil en ligt vlak naast een zandplaat. Nadat we ons een half uurtje met de stroming hebben laten meevoeren, valt de kentering, hét moment om even langs de wand omhoog te zwemmen en op de plaat te klimmen. Daar staan we dan: geen land in de wijde omtrek te bekennen, maar het water komt niet eens tot onze middel. In de verte ligt het antieke vrachtschip dat we straks weer terug moeten zien te vinden. Het schippersechtpaar Frits en Joke de Vries staat aan dek, twee kleine poppetjes op deze afstand.

Stenen pijpen

We scharrelen opnieuw een half uur met de stroming mee, maar nu richting schip. Op het eerste gezicht lijkt Boomkil misschien een wat kale, zanderige plek, maar je vindt er altijd verrassingen. We spotten een mooie zeedahlia in het zand en zien heel veel leven in de kleiwand aan de rand van de geul. Opvallend zijn de stenen pijpen die her en der uit het zand steken. «Stukken drainagepijp», zegt Joke. «Een oude Zeeuwse visser vertelde ons dat ze vroeger allerlei rommel van aardewerk in de Oosterschelde stortten, zoals dakpannen en deze pijpjes. De oesters konden zich erop vasthechten en kregen dan de karakteristieke gebogen vorm. Later ontdekten ze dat het op lege schelpen net zo goed gaat.»

Joke en Frits zijn veteranen op de Zeeuwse wateren, ze duiken zelf al sinds 1982. De Rijnland III fungeert als hun duikschip, een oude vrachtboot uit 1911, 25 meter lang en met een antieke langzaamlopende Industrie motor. Voor de kenners: een twee cilinder, veertig pk. Tholen is van de lente tot de herfst hun thuisbasis; ze varen voornamelijk in het gebied ten oosten van de lijn Wemeldinge-Gorishoek.

De Ketel

In de loop der jaren ontdekte het schippers-echtpaar een aantal interessante duikstekken. Zoals de 'Fritsberg', een grote hoop in de Oosterschelde gestorte stenen. Het zijn de restanten van een oude dijk die na de watersnoodramp werd geruimd. Bovenop deze stenen groeit de grootste spons van Europa! Ook bieden zij wrakduiken aan. De Rijnland III ankert vaak boven 'De Ketel' in de Schaar van Yerseke. Deze grote, carbonstalen silo werd in 1973 over water naar de nieuwbouw van General Electric Plastics in Bergen op Zoom vervoerd. Het gevaarte was echter niet goed vastgesjord en verdween overboord. Nu ligt het fraai begroeid op een diepte van zestien tot achttien meter.

Ansjovisvangst

De Rijnland III gaat op pad naar Windgat, een deel van de Oosterschelde dat hoort bij het Verdrongen Land van Zuid-Beveland. Onderweg zien we in de verte de laatste overblijfselen van de weervisserij. Vroeger

een bloeiende bedrijfstak, nu een cultuur-historisch fenomeen. Twee lange rijen houten takken zijn in een V-vorm op een zandplaat geprikt, in de punt bevindt zich een grote fuik. Als het laag water wordt en de plaat droogvalt, kunnen de vissen niet anders dan naar de dieper gelegen punt zwemmen. Deze vorm van ansjovisvangst is alleen nog te vinden op de Oosterschelde, in de buurt van Tholen en Bergen op Zoom. De bouwsels zijn op de radar van Frits goed te zien. Vlak voor de hoogwaterkentering springen we bij Windgat in het water. De Rijnland III ligt, net als eerder bij Boomkil, boven een zandplaat. Het anker ligt een stukje verderop midden in de geul. Als we beneden komen, heeft een dikke zeenaald zich over de ketting gedrapeerd. Het barst hier, op een dicht-begroeid oesterveld, van het leven. We weten bijna niet waar we moeten kijken! Dit is een

» Jaap en Stef, een van de buddyteams aan boord, hebben een zeepaardje gevonden.

van de plekken waar biologen in de zomer van 2008 ineens een grote hoeveelheid massasponzen waarnamen, een soort die oorspronkelijk vooral in zuidelijker gelegen wateren voorkwam. Wij vinden ze ook, ze zijn niet makkelijk over het hoofd te zien.

Prachtexemplaar

Ineens zien we een stukje verderop dringende lampsignalen: kom gauw, kom gauw. Jaap en Stef, een ander buddyteam aan boord, hebben een zeepaardje gevonden. Een prachtexemplaar dat helemaal niet verlegen is en zich rustig laat bekijken. Langzaam beweegt hij heen en weer in de stroming. Af en toe tuit hij zijn lippen om een langszwemmend garnaalte naar binnen te zuigen. We blijven veel te lang hangen. Als we uiteindelijk bovenkomen, is het weer compleet omgeslagen. Het waait hard en de Rijnland III ligt dwars op de golven. De duikkisten schuiven over de dekluisen, het water loopt in de gangboorden en Frits staat ongeduldig op de punt te wachten. We moeten hier heel snel weg! De Oosterschelde ziet er ineens vijandig uit. «Dat krijg je als

Stuurhut

Frits staat aan het roer, de gasten worden door Joke in de watten gelegd.

Boomkil

Een vette Noordzeekrab heeft zich in een stuk steen verstopt (links).

Gemak.

Geen dijk om te overwinnen, maar simpel overboord springen (rechts).

Windgat

Het zeepaardje is helemaal niet verlegen en laat zich uitgebreid bekijken (onder).

Schippersvrouw
Joke de Vries laat het anker vallen.

Verrassingen

In de geul bij Boomkil vind je altijd iets leuks, een zeedahlia bijvoorbeeld.

wind en water tegen elkaar in gaan», zegt Joke, terwijl ze de pannen op het vuur probeert te houden. Hoog tijd om rustiger water op te zoeken voor de nacht.

Stoer

Natuurlijk maken we ook een nachtduik. Na een goed verzorgde maaltijd gaan we bij Strijeham kopje onder. Een stuk verderop zien we de borden op de dijk die de kantduikstek markeren, maar wij zitten op onbekend terrein. We zwemmen langs een paar fuiken en opnieuw een oesterveld. In een kleiwand zitten een paar flinke overhangen, je zou er een kleine personenwagen onder kunnen parkeren. Op de rand loopt een *Galathea* stoer te doen. Die zijn normaal gesproken toch vrij schuw? Jagende palingen zien we ook. Het is leuk scharrelen, maar na zeventig minuten houden we het toch voor gezien. Morgen is er weer een dag. Met zijn achten in het ruim vallen we als een blok in slaap.

De volgende ochtend willen we allemaal terug naar Windgat en het zeepaardje. De wind is gaan liggen, dus dat is het probleem niet. «Het wordt laag water, dus houd er rekening mee dat het helemaal anders is. Zo lang als gisteren kun je nu niet duiken»,

waarschuwt Frits. Hij maakte voor alle duikstekken die hij aandoet zijn eigen herleidingstabel. Hij heeft helemaal gelijk. De dag ervoor lagen we in de geul met opkomend water lekker in de luwte. Maar nu, vlak voor de laagwaterkentering, loopt het water in grote hoeveelheden van de zandplaat. Dat is te merken, het stroomt stevig. En helaas, hoe we ook zoeken, ons zeepaardje vinden we niet meer terug. Ach, je kunt niet altijd mazzel hebben.

Het rijk alleen

Ons weekeinde liveboard op de Oosterschelde is bijna voorbij. De meerderheid van de

duikers aan boord kiest voor een rustig duikje om af te kicken: de hangculturen bij de Bergse Diepsluis. Een dag eerder zagen we de vissers meters touw binnenhalen om mosselen te oogsten. Wij duiken op een paar rijen die nog vol hangen. Als we het water in springen, zien we in de verte de ene na de andere duiker over de dijk klimmen: drukte op zondag. We komen ze niet tegen gelukkig, onder water hebben we het rijk alleen. Nou ja, miljarden en nog eens miljarden macho spookkreeftjes die bezit hebben genomen van de hangculturen, houden ons gezelschap. Zoveel hebben we er nog nooit gezien.

INFO:

Aanmonsteren op de Rijnland III kan voor een dag, maar ook voor een heel weekeinde. Je kunt ook avondduiken maken met het antieke vrachtschip. De kosten voor een dag bedragen 58,50 euro (volpension). Een heel weekeinde (vrijdagavond al aan boord) kost het dubbele. Meer informatie over de Rijnland III vind je op www.oosterschellededuiken.nl.

